

עמ:

עין משפט
גד מצוה

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

מסורת הש"ס

אי אהו מוצא אלא בין זה וספינה זו. דהמוחזק יאמר לחבירו לית לך גבאי ולא מידי דקיים תנאך וז"ל דמ"מ אס נתן כל השכירות אמאי לא יעול השוכר שכר דחיי הדרך שלא הלך וכי בשביל שמשכיר מוחזק יריחא ועוד דשכירות ולמה יספד השוכר שכר חצי הדרך שלא הלך וי"ל כיון שנתן לו שכרו תרצה שיהא שלו לאלתר אע"ג דאינה משתלמת אלא לנסוף לדעת כן נתנו שיהא שלו לאלתר אס לא יסאר בו וריב"ס פ"י הא דפרין נקפיה סתם ויין זה אס לא נתן אמאי לא יתן לא פריך אלא אמאי לא יתן שכר חצי הדרך שכר הלך אבל שכר חצי הדרך שלא הלך פשיטא שלא יתן כיון שהוא אנוס מ"מ אהו דקתני אס נתן לא יעול דמשמע דלא יעול כלל אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך לן קשה ליה דכיון שהוה מוחזק ומזומן לקיים תנאו יחא ליה שלא יחזיר כלל ומשני כיון זה וספינה זו דמאן דתפיס לא מפיקין מיניה דהמוחזק יאמר לחבירו כיון שאיך יכול לקיים תנאך מולך גרס המוציא מחבירו עליו הראיה: א אבל ספינה סתם ויין סתם חולקין בהא מספקא ליה לריב"ס אס חולקין שכר חצי הדרך שהלך דוקא ונתן רביעית או חולקין כל השכירות ויתן שכר הדרך כיון שכר הלך ועדיין מוחזק לקיים תנאו: **ב**וליה אגרא בעי דמיחב דיה. לא דוקא כוליה אלא כלומר כפועל בטל:

דפרקיה לטועניה בגייה. פ"י

קטועטס שהוסף המשא בחצי הדרך וקשה דהוה ליה למימר פריך לה כיון שממקום אחר היה פורק לספינה ועוד דקאמר ושינוי דעתא מה מפקוד דכל שכן טוב לו שמרויח יומר ורי"ח פירש דפרקיה לטועניה שמוכר סחורה שספינה לאחר היינו שינוי דעת כי שמה זה אדם הקונה הוא אדם קשה

א"י לאשלא יתירא שרין חבלים להוציא כלים של ראשונים ולהכניס של אחרונים וז"ל אמאי מוקי לה הכי לימא לעולם דשכיח לאוגורי וכ"מ מאי תרעומת איכא משום שינוי דעתא וי"ל כיון דמסיק טעמא דרפסא דספינה מו לא מאי למימר הכי דענתא מעלייתא הוא וריב"ס פ"י דהכי קאמר לעולם דשכיח לאוגורי וליכא רפסא דספינה דאירי דפרקיה לטועניה בגייה כלומר שהמיר חבילה בחוך הספינה והוציא על יד על יד וכן אחרון שהכניס סחורה בנעט מעט דלא רפסא ספינה ותרעומת הוי משום שינוי דעת שלא הורגל עם זה האחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו אי נמי לאשלא יתירא שאס יריבה זה במשא יטערך לקנות כאן ביוקר חבלים חוקים כי אס היה יודע דביתו היה קונה שס דנדימס מועטיס וליכא אלא תרעומת דלאו טענה מעלייתא היא שכנגד זה מריחא שטעל שכר יותר מחבילה מחמת גודלה: **ב**סורתי. ר"ח גריס כהו כהו כהו שמיחא מראשיתו דכסת הוא הקטן וכן הוא הגדול כדמתן במסכת [כלים] (פכ"ח מ"ה) כר שעשאו סרין וכסת שעשאה מטפתיה: **ב**אויגא. איוגא. נקט הכי משום דאי שכיח למטרה ולמזון אפילו בחצי היום אס כן למה מניח חמר מוונות של כל היום ומעיקרא דקאמר אי דשכיח למזון חמר נמי ליעבב ה"מ למימר שוכר נמי ליעבב לחמר להניח מזונו כלל של אותו היום כיון דשכיח בכל מקום למזון מדלח קאמר אי דשכיח מאוונת לאוונת אלא לא חש להאריך כל כך: **א**שה בין גרויה ובין קטנה. בליש לא ראה לשנות בין קטן בין גדול משום דגברי שכיח שהס גדולים ופשיטא דאדעתא דגדול נמי אגריה ויהליה: **ה**שתא מניקה אמרת דרבבה מעוברת מבעיא. כן גרסת הספרים ואין נראה לר"מ דלין זה פירכה דו ואף זו קתני ועוד דלין מתיישב שפיר לפי גרסא זו הא דקאמר ש"מ ביניחא אגב כרסה תקלה וע"כ נראה לו כגירסא שמאל השתא מעוברת אמרת לין מניקה מבעיא דאשה מעוברת כבדה יותר ממניקה עם בנה לפי שהיא נושא את עלמו ומיקל אבל כשהוא בנעי אמנו מכבד ואכריה כבדים עליה וגם מליאה דס והשתא א"ש הא דקאמר שמע מינה ביניחא אגב כריסה תקלה שאס היה חוצה לה לא יכבד כ"כ בין הכל ויש ליישב גירסת הספרים ומכל מקום פריך דלא שרין כה"ג למתני זו ואף זו כיון דליתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו בני מפנין ארבע וחמש קופות הספרים (שנת ד' קט): דפרין חמש מפנין ארבע מיבעיא ומשני ארבע וחמש כדאמרי אינשי אבל אי לאו הכי אמרי אינשי לא שרין לשנוי דו ואף זו קתני כיון דארבע בכלל חמש אלא שמוסיף סיוכא נמי מעוברת שהוא גוף אחד בכלל מניקה שהס שני גופים וקאמר ש"מ ביניחא אגב כריסה תקלה פ"י מדקתני ברישא בין גדולה ובין קטנה ובכלל זה נמי יס במשמע בין גסה ובין דקה ולמאי איצטריך למתני ואפילו מעוברת דהיינו נמי גסה דגוף אחד הוא אפילו למ"ד שוכר לאו ירך אמו הוא לענין לשון בני אדם במשא ובמתן משכירי הס גוף אחד אלא דאי שמע מינה דגסה מחמת עיבור כבדה יותר מגסה מחמת עלמה כי העובר מכבד:

נימא ליה הכי לי הוא חמר. גופיה ואנא מייחיא ספינתא אחריתי. הואיל והספן יס כידו להשלים תנאו וזה מעבד ישלם כל השכר: **ל**א משתא. למה דר' נתן: **א**לא כיון זה וספינה זו. ולא כיד זה וזה להשלים הלכן יד חוצע על התחונה דלמחר ליה הלך אלא לא מעכבא ממי מייחית דירך: **חולקין**. אס קבל יחזיר חצי ואס לא נתן יתן החצי שהרי כיד שניה להשלים ואס יעבד הנתבע מלימן החצי יעשה תנאו: **ה**שוכר את הספינה ופרקא לה כחצי הדרך. קא סלקא דעמיא שכרה עד מקום פלוני בן וכן וכשהגיע לחצי הדרך פקיה והוציא חבילותיו ממנה: **א**פין לו. לבעל הספינה עליו אלא תרעומת: **ל**אגורה. להשכירה לאחרים: **ר**פסא דספינה. ריעוע הספינה שמתרועעת בחולאת חבילות והכנסת חבילות: **ד**פרקא לטועניה בגייה. בחצי הדרך הוסיף לתת בה חבילות שהיו לו לשם הוא התנה מחמילה לכן לימן במוטה כאשר יראה והשכר לפי חשבון המשואות והדרך הלכן נתן לו שכר מוספת המשאוי של חצי הדרך: **מ**שום שינוי דעתא. היינו סבור ללכת מהר ולחזור מהר: **ל**אשלא יסירפא. לריך אי לקנות חבלים ביוקר כאן שכהספינה מכבדת לריך להפליגה אל אמעית גהר למקום מים עמוקים שלא תהא גוהשפת וריך חבלים ארוכים ואתה לא הדעתני שאכניס חבלים הנכריים לה: **ח**מר נמי ליעבב. השוכר שלא ייחא עליה אלא מוונות של יום אחד: **מ**אוונת לאוונת. ממלון דלילה למלון דלילה: **ל**מערה. לחזור ולשאלו בעיר מי מוכר מוונות: **ו**אשה בין גדולה ובין קטנה. פסק לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה שיראה בין שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **פ**שעא מניקה. שהיא שני גופים והוולד כנד אמרת מרכב עם וולדה: **מ**עוברת. דחד גופא הוא מיבעיא: **ש**"מ. מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת דג הנמכר בשוק במשקל: **א**כרסה תקלה. לפי כריסה כבדה אס כריסה גדול משקלה יותר: **ל**תקא וממכר. אס ראיח דג שכריסו גדול לא תקנהו במשקל אלא אס כן יוציא את מעיו: **מ**תני

אנימא ליה הב לי ההוא חמרא ואנא מייחיא ספינתא אחריתי. נימא ליה רב פפא לא משכחת לה אלא בספינה זו ויין זה יאכל בספינה סתם ויין סתם חולקין ת"ר והשוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך גותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אילימא דקא משבח לאגורה אמאי אית ליה תרעומת ואי דלא קא משבח לאגורה יכוליה אגרה בעי שלומי לעולם דקא משבח לאגורה אלא אמאי אית ליה תרעומת משום רפסא דספינתא אי הכי מענתא מעלייתא הוא יוממונא אית ליה גביה אלא מאי פקיה דפרקה לטועניה בגייה אלא מאי תרעומת משום שינוי דעתא אי נמי לאשלא יתירא יתנו רבנן והשוכר את החמור לרכוב עליה שוכר מניח עליה כסותו ולגותו ומוונות של אותה הדרך מכאן ואילך חמר מעבד עליו חמר מניח עליו שעורים ותבן ומוונותיו של אותו היום מכאן ואילך שוכר מעבד עליו היכי דמי אי דשכיח למזון חמר נמי ליעבב ואי דלא שכיח למזון שוכר נמי לא ליעבב אמר רב פפא לא צריכא דשכיח למטרה ולמזון מאוונת לאוונת אגרא בעי דמיחב ולמזון שוכר לאו דרכיה למטרה ולמזון ת"ר והשוכר את החמור לרכוב עליה איש לא תרכב עליה אשה אשה רוכב עליה איש ואשה בין גדולה ובין קטנה אפילו מעוברת ואפילו מניקה השתא מניקה מעוברת מיבעיא אמר רב פפא מעוברת והיא מניקה קאמר אמר אביי שמע מינה ביניחא אכרסה תקלה למאי נפקא מינה למקח ומכור: **מ**תני

מעוברת דמשמע שהמעוברת דג הנמכר בשוק במשקל: **א**כרסה תקלה. לפי כריסה כבדה אס כריסה גדול משקלה יותר: **ל**תקא וממכר. אס ראיח דג שכריסו גדול לא תקנהו במשקל אלא אס כן יוציא את מעיו: **מ**תני

6) כ"ה רפסא בלא חרין וכן בערוך. 7) ע"ז סה. י"ש. 8) ממלון הוא דמיר דמש. מהר"ם. 9) ע"ז חוס ע"ז פה. ד"ה הי"ג ר"ת וי"ט חר"י וי"ט. 10) וי"ט ע"ז חוס' שנת כ' ד"ה השתא.

מוסף רש"י

ומזונו של אותה הדרך. אפילו הוא מהלך ג' ימים ע"ז סה. ר"ח ר"מ. דשוכר מניח עליה מוונות כל הדרך וחמר אינו מניח אלא למזון. בדרך הליכתו מוציאן מוונות לקח כל שעה (ש"ס). מאוונת לאוונת. מחמת למשע מהלך יום אחד כמו ועל ועבר תלמא אונן דמכריסו (ע"ז ש"ס).